

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Autor scenariusza: Paulina Strugalska

Przedmiot: logopedia

Poziom nauczania: klasy 1-3 szkoły podstawowej

Szkoła: Szkoła Podstawowa nr 14 im. T. Kościuszki w Lublinie

Temat: Czekoladowe cukierki dla czarującej Celinki - kiedy [cz], a kiedy [c]? Różnicowanie głosek.

Czas trwania: 45 minut

Cel ogólny: Rozwijanie umiejętności poprawnej wymowy oraz różnicowania głosek - usprawnianie słuchu fonemowego

Cele operacyjne: usprawnienie narządów artykulacyjnych (zwłaszcza języka, wzmacnianie jego pionizacji), prawidłowe używanie głosek [cz] [c] w wyrazach

Poziom wiadomości:

A. Zapamiętanie wiadomości - uczeń:

- nazywa podstawowe narządy aparatu artykulacyjnego,
- identyfikuje głoski [cz][c] z ich miejscem artykulacji.

B. Zrozumienie wiadomości - uczeń:

- wskazuje miejsce artykulacji głosek [cz] [c] na ilustracji oraz we własnej jamie ustnej,
- rozróżnia słuchowo i artykulacyjnie opozycyjne głoski [cz] [c].

Poziom umiejętności:

C. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych - uczeń:

- stosuje prawidłową artykulację głosek [cz] [c] podczas powtarzania wyrazów.

D. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - uczeń:

- przewiduje/planuje poprawne użycie głosek [cz] [c] w dłuższych formach wypowiedzi, w mowie spontanicznej.

Cele wychowawcze:

- współpracuje w grupie,
- stosuje zasadę naprzemienności działań z innymi uczniami
- wykazuje się empatią na problemy komunikacyjne u współuczestników zajęć,

Metody: wykład, pokaz, ćwiczenia, wykorzystywanie założeń neurodydaktyki (wprowadzenie ruchu).

Formy: grupowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna, połączenie sieciowe z internetem, materiały multimedialne, karty pracy, kredki/kolorowe zakresłaczki, drukarka, lusterka.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- w zakresie nauk przyrodniczych; osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

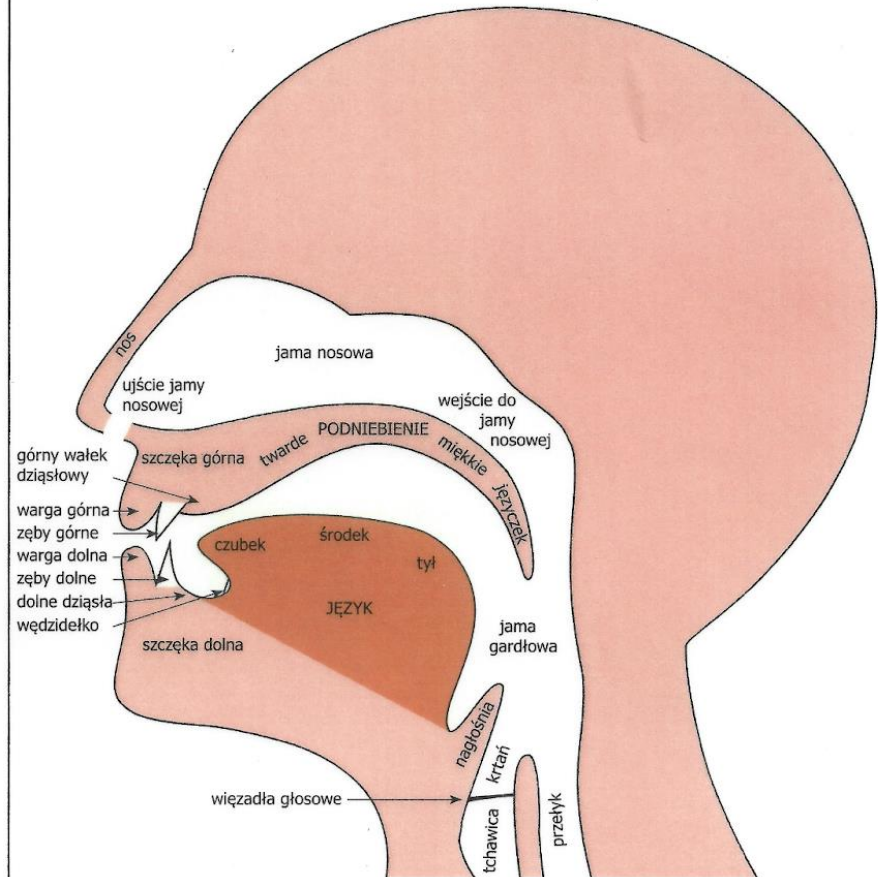
I. Faza przygotowawcza

Czynności organizacyjne - przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapoznanie z tematem zajęć i celami. Przypomnienie budowy aparatu artykulacyjnego - jego podstawowych narządów za pomocą rycin (forma papierowa oraz wyświetlanie rycin na tablicy interaktywnej).

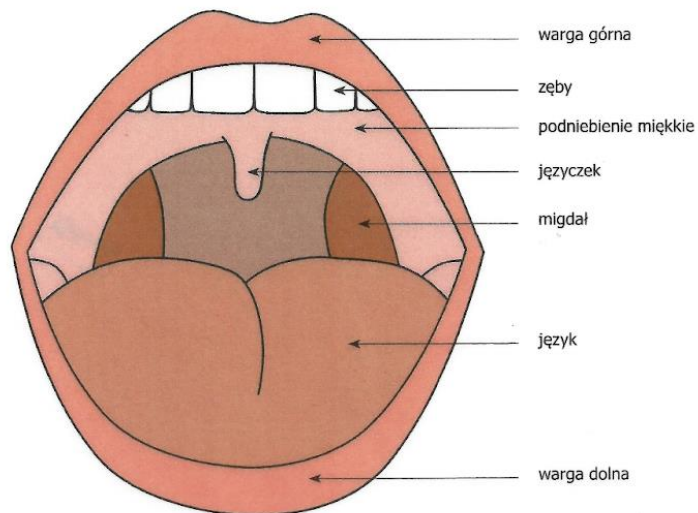
Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

II SCHEMAT BUDOWY APARATU ARTYKULACYJNEGO

PRZEKRÓJ BOCZNY

JAMA USTNA

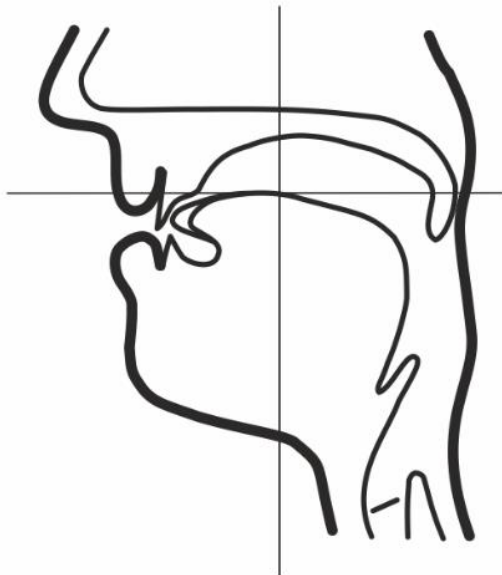
Zostań mistrzem wymowy z Lwem Leonem. Start po sukces. _Wyd. Harmonia, _plansza demonstracyjna

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Zaznaczenie na wydrukowanym obrazku przez uczniów za pomocą kredek/zakreślaczy oraz przez prowadzącego na tablicy interaktywnej wałka dziąsłowego. Wykonanie ćwiczeń aparatu artykulacyjnego opierających się na pracy na wałku dziąsłowym i podniebieniu twardym: kląskanie szerokim językiem, “przybijanie gwoździ” - uderzenia przednim brzegiem języka w wałek dziąsłowy przy otwartych ustach i nieruchomej brodzie, naprzemienne układanie języka za górnymi/ dolnymi zębami przy otwartych ustach i nieruchomej brodzie, uwrażliwianie miejsc artykulacji poprzez poziome ruchy języka za górnymi/ dolnymi zębami - demonstracja prowadzącego, naśladowanie przez uczniów.

II. Faza realizacyjna

Prowadzący wyświetla na tablicy interaktywnej rentgenogramy przedstawiające miejsce artykulacji głosek [cz] oraz [c]. Uczniowie otrzymują taki sam wydruk w formie papierowej. Prowadzący demonstruje realizację głosek opozycyjnych [cz] [c]. Animacja głosek na tablicy interaktywnej, a także realizacja dźwiękowa ze strony komlogo.pl - [Norma - gł. w izolacji \(komlogo.pl\)](http://Norma - gł. w izolacji (komlogo.pl)) (dostępna po bezpłatnym zalogowaniu).

Głoska [c] jak w całym

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Realizacja

Formy zapisu głoski:

zapis ortograficzny: C	zapis IPA: [t͡s]
zapis sławistyczny: [C]	zapis sampa: [t͡s]

Należy do grup:

- miejsce artykulacji - przedniojęzykowe - zębowe
- sposób artykulacji - spółgłoski właściwe - zwarto-szczelinowe
- ustne
- twarde
- bezdźwięczne

Multimedia:

[c] w izolacji rentgenogram - [c] lektor 3 - [c] w izolacji lektor 1 - [c] w izolacji lektor 4 - [c] w izolacji lektor 2 - [c] w izolacji

Głoska [c] wymawiana jest z płaskim układem masy języka. Wargi są lekko rozchylone, a ich kąćki nieznacznie cofnięte. Szczęki zbliżone są do siebie tak, że górne siekacze nieznacznie zachodzą na dolne. Język jest w przednim wysokim położeniu, jednakże apex języka, jak twierdzi Roolawski (1976, s. 161), zazwyczaj nie opiera się o dolne zęby. Przebieg artykulacyjny typowy dla tej głoski zaczyna się od zwarcia brzegów języka z pograniczem zębów i dziąseł na całej długości łuku dziąsłowego. W przodzie jamy ustnej zwarcie to wykonywane jest dorsalnie. Następnie w środkowej płaszczyźnie narządów mowy i zarazem w środku pasa kontaktu języka ze sklepieniem jamy ustnej, w okolicach przednich siekaczy, zaczyna powstawać szczelina tego samego

Zamknij

Formy zapisu głoski:

Zasób

Animacja głosek w izolacji (rentgenogram): [c] w izolacji

0:00 / 0:01

prędkość: normalna 5x wolniej

Zamknij

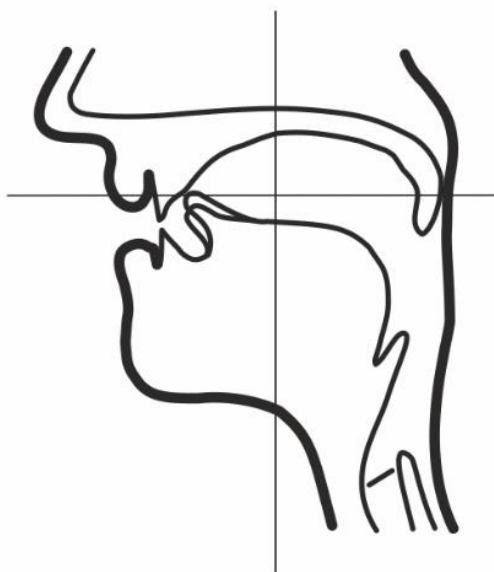
Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Zasób

Dźwięk: lektor 3 - [c] w izolacji

Zamknij

Głoska [č] jak w čapka

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Formy zapisu głoski:

zapis ortograficzny: CZ zapis IPA: [tʃ]
zapis slawistyczny: [č] zapis sampa: [tʃ]

Należy do grup:

miejsce artykulacji - przedniojęzykowe - dźwiękowe
sposób artykulacji - spółgłoski właściwe - zwarto-szczelinowe
ustne
twarde
bezdźwięczne

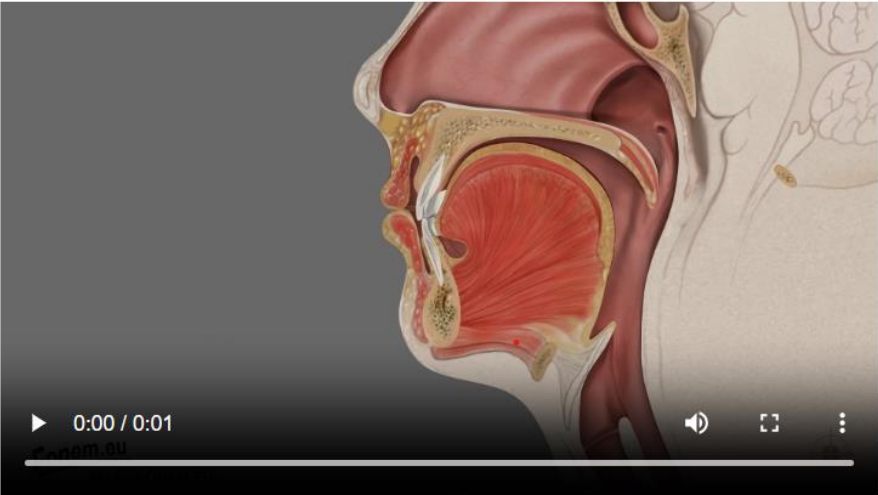
Multimedia:

[č] w izolacji rentgenogram - [č] lektor 3 - [č] w izolacji lektor 1 - [č] w izolacji lektor 4 - [č] w izolacji lektor 2 - [č] w izolacji

Głoska [č] wymawiana jest z płaskim położeniem masy języka. Wargi są nieco zaokrąglone i wysunięte ku przodowi. Artykulacja głoski rozpoczyna się od zwarcia brzegów języka ze sklepieniem jamy ustnej. Po bokach zwarcie to obejmuje pogranicze zębów i dziąseł, w przodzie - walek dźwiękowy. Zwarcie w przodzie jamy ustnej jest koronalne (Wierchowska, 1980, s. 68). Siekacze są zbliżone do siebie. Następnie pośrodku pasa kontaktu koniuszka języka z dziąstłami powstaje szczelina typu płaskiego, podobna do szczeliny właściwej głoskom [s] i [z].

Animacja głosek w izolacji (rentgenogram): [č] w izolacji

0:00 / 0:01

prędkość: normalna 5x wolniej

Zamknij

Należy do grup:

Zasób

Dźwięk: lektor 3 - [č] w izolacji

0:00 / 0:01

Zamknij

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

Uczniowie naśladową realizację wykorzystując lusterka. Prowadzący zwraca uwagę na miejsce artykulacji oraz ułożenie warg. Do realizacji dołącza odpowiedni ruch rąk - głoska [cz] - ręce podniesione do góry, głoska [c] - ręce skierowane w dół - ćwiczenie to wykonywane jest w pozycji stojącej. Prowadzący czyta wyrazy rozpoczynające się od głosek [cz] oraz [c] (wyłącznie nagłos wyrazów) - uczniowie mają za zadanie wykonać ruch rąk zgodnie z wcześniejszą demonstracją: [cz] - ręce do góry, [c] - ręce w dół.

Materiał wyrazowy:

[cz]

czapka, czapla, czoło, czołg, czosnek, czupryna, czekolada, czarny, czepek, czarownik, czytanka

[c]

cegła, cena, cebula, cekiny, cynamon, cymbałki, cylinder, córka, cukierek, cyrk, Celina.

Na tablicy interaktywnej wyświetlana jest karta pracy przedstawiająca obrazki, których nazwy zawierają w sobie głoski [cz], [c]. Zadaniem uczniów jest dopasowanie obrazków do odpowiedniej głoski - ćwiczenie wykonują na przemian. (zadania można wykonać na wydrukowanych kartach pracy).

[Różnicowanie \[C\] i \[CZ\] – Pani Logopedyczna](#)

latawiec, miecz spinacz, klucz
cukierek, cytryna, cebula, czapka, czarownik, czekolada, czosnek, słońce, klocek, owca, babeczka, ręcznik, widlec, pajac,

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem narzędzi TIK

III. Podsumowanie lekcji

Zadaniem sprawdzającym jest wykonywanie odpowiednich ruchów rąk przez uczniów do wysłuchanych głosek [cz] [c] realizowanych przez prowadzącego w izolacji, w sylabach w różnych kolejnościach i w różnym tempie.

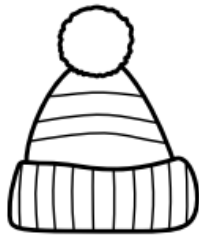
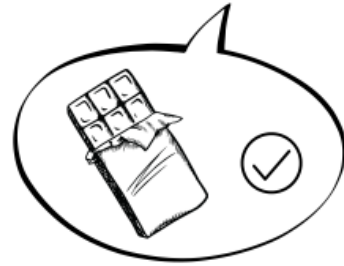
IV. Praca domowa

Zadanie domowe uczniów polega na zaznaczeniu odpowiedniego znaku X lub V w zależności od tego, czy w danej nazwie obrazka słychać głoskę [cz], czy nie.

[Co zaczyna się na \[cz\] \(domologo.pl\)](http://domologo.pl)

Co zaczyna się na:

CZ

4

